

Stor udbredelse af pensionsordninger giver lille restgruppe

ANALYSERAPPORT 2020:5

Forfatter:
Jens Albert Møller Frandsen & Lene Back Kjærsgaard

Forsikring
& Pension

Indhold

1.	Indledning og sammenfatning	3
1.1	Den brede overenskomstdækning sikrer næsten alle lønmodtagere en pensionsordning.....	3
1.2	Mange selvstændige har ikke sparet nok op til pension.....	4
1.3	Personer uden for arbejdsmarkedet bliver ikke fattige pensionister, selvom de ikke sparer op til pension.....	5
1.4	Mange af de ældste pensionister er løbet tør for pension	6
2.	Restgruppen i den erhvervsaktive alder	8
2.1	Lønmodtagere på fuld tid.....	15
2.2	Selvstændige	18
2.3	Personer uden for arbejdsmarkedet	20
3.	Restgruppen blandt pensionister	23
4.	Litteraturliste	28
5.	Bilag A	29

Analyserapport 2020:5

Stor udbredelse af pensionsordninger giver lille restgruppe

Forsikring & Pension

1. Indledning og sammenfatning

Det danske pensionssystem er flere gange kåret som et af verdens bedste. Det er der flere årsager til, især samspillet mellem pensionssystemets tre "søjler" fremhæves som en styrke. Den første søjle repræsenterer folkepensionen, der sikrer, at alle pensionister har en tilstrækkelig indkomst, så der ikke er nogen fattige pensionister. Arbejdsmarkedspensionerne udgør anden søjle og sikrer, at indkomsten som pensionist ikke bliver væsentligt lavere end indkomsten som erhvervsaktiv. Den tredje søjle er individuelle privattegnede pensionsordninger, som dækker særlige ønsker til pensionisttilværelsen eller pension for personer, der ikke arbejder på den organiserede del af arbejdsmarkedet. En tilstrækkelig pension skal både have en passende størrelse i kroner og ører, men den skal også stå i et rimeligt forhold til indkomsten før pension. Levestandarden som pensionist skal helst ikke være væsentlig ringere. En mindre del af befolkningen tilhører dog restgruppen, der enten ikke har en pensionsopsparing eller ikke har sparet tilstrækkeligt op. I denne analyse undersøges, hvad der karakteriserer personer, der har en lav eller utilstrækkelig pension.¹

1.1 Den brede overenskomstdækning sikrer næsten alle lønmodtagere en pensionsordning

Det danske arbejdsmarkedspensionssystem dækker næsten hele arbejdsmarkedet. Hele det overenskomstdækkede arbejdsmarked har arbejdsmarkedspensioner. Desuden er der sket en udbygning på firmapensionsområdet.

Den store udbredelse af obligatoriske pensionsordninger betyder, at langt de fleste kan se frem til at få en betydelig pension udbetalt sammen med folkepensionen. Særligt lønmodtagere, hvor de fleste arbejder på det organiserede arbejdsmarked, er dækket godt ind. Det kan man se, når man vurderer størrelsen af deres pensionsformuer i årene, før de begynder at kunne trække sig tilbage.

I dag har 98 pct. af alle lønmodtagere i alderen 50-59 år en pensionsformue, jf. figur 1.1. En formue – uanset størrelsen – er et minimum for at have en supplerende indkomst ved siden af den offentlige pension. Et andet relevant benchmark er den forventede pensionsformue ved pensionsalderen. Den kan beregnes på baggrund af en fremskrivning af pensionsindbetalingerne og en forventet fremtidig pensionsformue i overensstemmelse med de officielle afkastforventninger, jf. Rådet for afkastforventninger (2020). Det er en modelberegning, som kan vise, om pensionsopsparingen for hver enkelt er på rette spor.

Den forventede pensionsudbetaling kan sammenholdes med indkomstgrænsen for modregning i ældrechecken. For 50-59-årige lønmodtagere kan 93 pct. forvente at få pensionsudbetalinger inkl. ATP på mere end 35.800 kr., som er grænsen for fuld ældrecheck i 2020. Blot 7 pct. er berettiget til fuld ældrecheck.

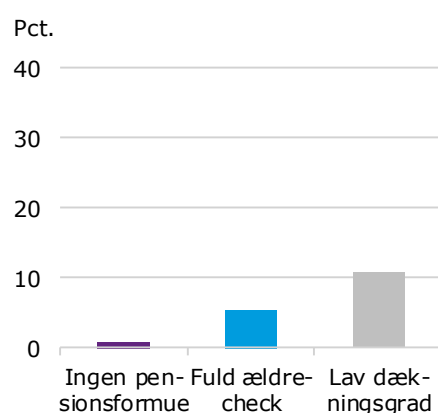
Modelberegningerne viser også, at tæt på pensionsalderen kan langt de fleste lønmodtagere forvente, at pensionsopsparingen er tilstrækkelig til, at de kan fortsætte deres vante levestandard som pensionister. Det kan man opnå, hvis indkomsten som pensionist står i et rimeligt forhold til indkomsten før pension. Det kan måles ved dækningsgraden, som sammenligner indkomsten før skat opgjort i det første år som pensionist med indkomsten det sidste år før pension. Hele 9 ud af 10 lønmodtagere i alderen 50-59 år har sparet så meget op, at de ikke vil

¹ Rapporten er en revidering og opdatering af tidligere rapporter fra Forsikring & Pension, jf. Forsikring & Pension (2013, 2015).

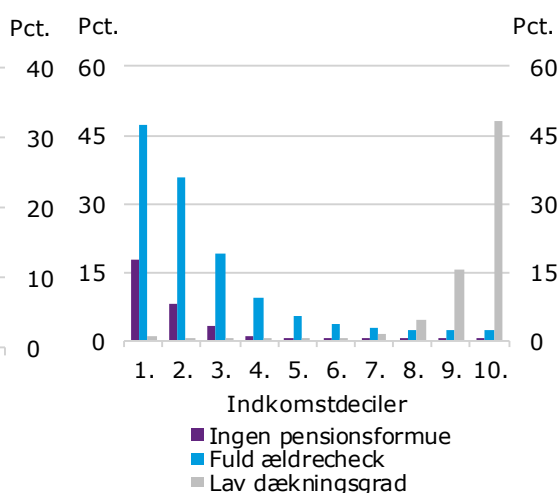
have en lav dækningsgrad ved pensionering. De få lønmodtagere, som kan forventes at have en lav dækningsgrad, er kendetegnet ved at have en meget høj erhvervsindkomst før pension. De tilhører 9. og 10. indkomstdecil, jf. figur 1.2.

Lønmodtagere med lav dækningsgrad har tilmed udsigt til relativt store pensionsudbetalinger, og det fremgår af figuren, at næsten ingen er berettiget til fuld ældrecheck. Men pensionsindbetalingerne står dog ikke mål med erhvervsindkomsten. Det er en gruppe, som enten bør øge deres pensionsopsparing, eller på anden måde sikre sig en supplerende indkomst som pensionister, hvis de ønsker at opretholde samme levestandard, som før pension.

Figur 1.1. Lønmodtagere er godt dækket af deres pension

Figur 1.2. Lav dækningsgrad kun udbredt blandt høje indkomster

Anm.: Alle 50-59-årige lønmodtagere i 2018. Lønmodtagere er defineret på baggrund af den væsentligste beskæftigelse i løbet af året. Indkomstdeciler er på baggrund af disponibel indkomst. Lav dækningsgrad er defineret som en indkomst før skat som pensionist, der er mindre end halvdelen af indkomsten året før pensionering. Indkomst som pensionist er summen af forventede udbetalinger fra egen pension, ATP og folkepension inkl. pensionstillæg, varmemhjælp og ældrecheck før skat. Indkomsten året før pensionering er summen af erhvervsindkomst og offentlige overførselsindkomster før skat fremskrevet fra alderen i 2018 til året før folkepensionsalderen. Kapitalindkomst er ikke medtaget i dækningsgraden.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

1.2 Mange selvstændige har ikke sparet nok op til pension

Selvstændigt erhvervsdrivende skal selv spare op til pension. De er ikke omfattet af obligatoriske arbejdsmarkedspensioner. Det er ikke alle selvstændige erhvervsdrivende, der sparer op til pension i en pensionsordning. Nogle vælger måske i stedet at spare op ved at investere i deres virksomhed. Virksomheden kan godt være et forsørgelsesgrundlag i alderdommen, hvis den kan sælges ved pensionering.

Det er imidlertid mere end halvdelen af de selvstændige, der ikke sparer nok op til pension i en almindelige pensionsordning. De selvstændige med en utilstrækkelig pensionsopsparing kan groft sagt inddeles i to grupper.

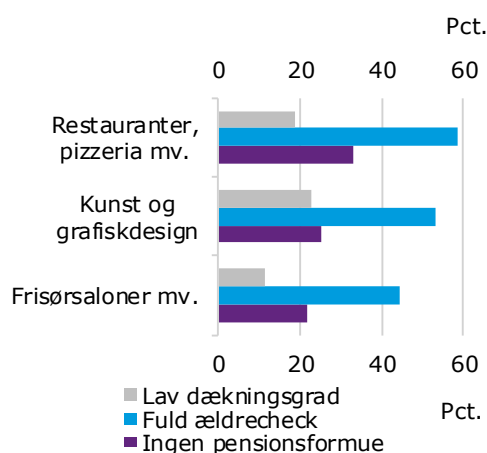
Den første gruppe består af selvstændige, som har en lav pensionsformue eller slet ingen. De vil være berettiget til at modtage fuld ældrecheck som pensionist. I denne gruppe indgår mere end halvdelen af restauratører og selvstændige inden

for kunst og design, jf. Figur 1.3. Også ejere af en frisørsalon har ofte en lille pensionsopsparing.

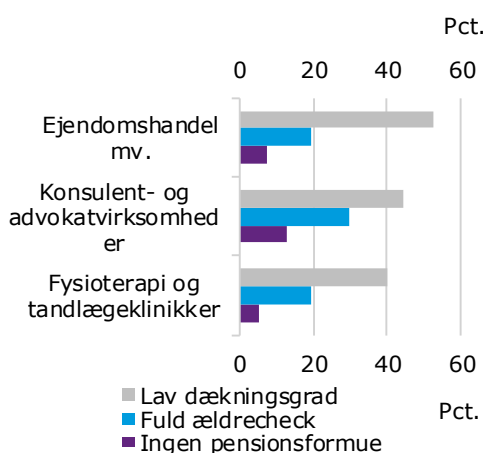
Den anden gruppe af selvstændige er kendetegnet ved, at de har en pensionsopsparing, men den er ikke alene tilstrækkelig til at sikre dem en passende indkomst som pensionist sammenlignet med deres indkomst som erhvervsaktiv. De vil have en lav dækningsgrad, hvis de ikke sparer op på andre måder. Det er muligt at have en lav dækningsgrad, selvom man har en høj indkomst hele livet, blot indkomsten før pensionering er væsentlig højere. Selvstændige med en lav dækningsgrad på trods af høje indkomster er typisk nogle, der arbejder med ejendomshandel og ejendomsudlejning, revisionsarbejde eller ejere af fysioterapi-, psykolog- eller tandlægeklinikker. For selvstændige i disse brancher er det mere end 40 pct., som har udsigt til en lav dækningsgrad som pensionist, fordi deres pensionsopsparing er utilstrækkelig, jf. Figur 1.4.

Det vil sige, at den ene gruppe af selvstændige har en lille pensionsformue målt i kroner og ører og den anden gruppe har en relativt lav pensionsopsparing i forhold til deres indkomstniveau som erhvervsaktiv. Der er et begrænset overlap mellem de to grupper. Det betyder, at over halvdelen af alle selvstændige ikke sparer nok op til deres pension i en pensionsordning.

Figur 1.3. Restaurationsbranchen har små pensionsformuer

Figur 1.4. Nogle liberale erhverv har utilstrækkelig pension

Anm.: Alle 25-59-årige i 2018, der er klassificeret som selvstændige, fordi deres væsentligste indkomst i løbet af året er fra selvstændig virksomhed. Branchebetegnelserne er de mest hyppige inden for de pågældende branchegrupperinger for selvstændige. Lav dækningsgrad er defineret som en indkomst før skat som pensionist, der er mindre end halvdelen af indkomsten året før pensionering. Indkomst som pensionist er summen af forventede udbetalinger fra egen pension, ATP og folkepension inkl. pensionstillæg, varmhjælp og ældrecheck før skat. Indkomsten året før pensionering er summen af erhvervsindkomst og offentlige overførselsindkomster før skat fremskrevet fra alderen i 2018 til året før folkepensionsalderen. Kapitalindkomst er ikke medtaget i dækningsgraden.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

1.3 Personer uden for arbejdsmarkedet bliver ikke fattige pensionister, selvom de ikke sparer op til pension

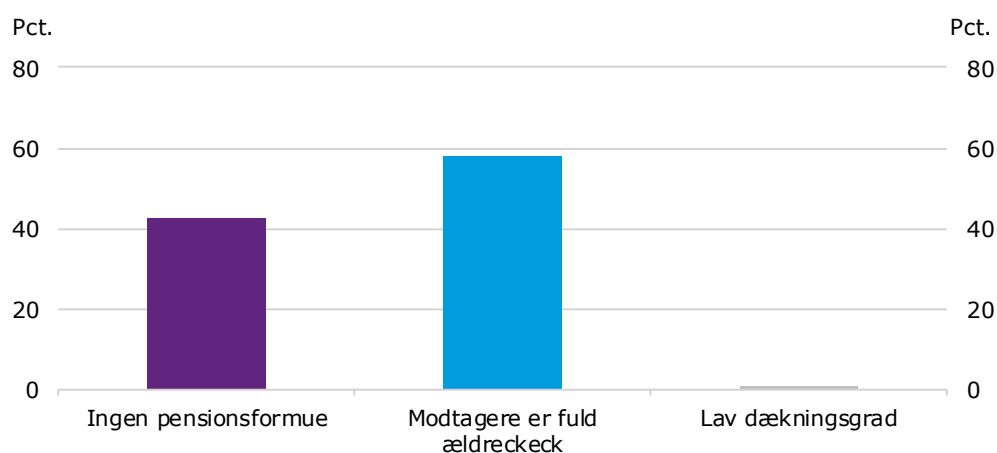
Personer, som modtager kontanthjælp, førtidspension og andre offentlige indkomstoverførsler, har tit en begrænset privatøkonomi, der ikke levner mange muligheder for også at spare op til pension. Det er dog ikke nødvendigvis et problem,

at de ikke sparer op til pension. Når de bliver pensionister, vil de få folkepension, pensionstillæg og ældrecheck ubeskåret. De offentlige pensioner er tilstrækkelig til, at de ikke bliver fattige som pensionister, hvis man bruger den danske fattigdomsgrænse.

De fleste, som modtager indkomstoverførsler, har tilmed næsten en uændret indkomst før og efter pensionering. Over halvdelen forventes endda at få en højere indkomst som pensionist end før pension. Med andre ord har personer uden for arbejdsmarkedet ikke udsigt til en lav dækningsgrad ved pensionering, selvom mange ikke har en arbejdsmarkedspension eller en private tegnet pensionsordning. Det kan derfor virke paradoksalt, når modtagere af indkomstoverførsler både skal spare op i ATP og fra 1. januar 2020 også indbetaler en del af deres ydelse til den Obligatoriske Pensionsopsparing.

Mere end halvdelen af dem, som lever af offentlige indkomstoverførsler, har så lille pensionsopsparing, at de forventes at modtage hele ældrechecken ved pension. Samtidig har 40 pct. slet ikke nogen pensionsformue. Til trods for det billede er det en forsvindende lille del, som har udsigt til en lav dækningsgrad, fordi folkepension mv. er på samme niveau eller højere end de offentlige indkomstoverførsler, som de modtager før pension, jf. figur 1.5.

Figur 1.5. Mange uden for arbejdsstyrken har ikke nogen pensionsformue

Anm.: Alle 25-59-årige i 2018, der er uden for arbejdsmarkedet eller er arbejdsløse mindst halvdelen af året.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

1.4 Mange af de ældste pensionister er løbet tør for pension

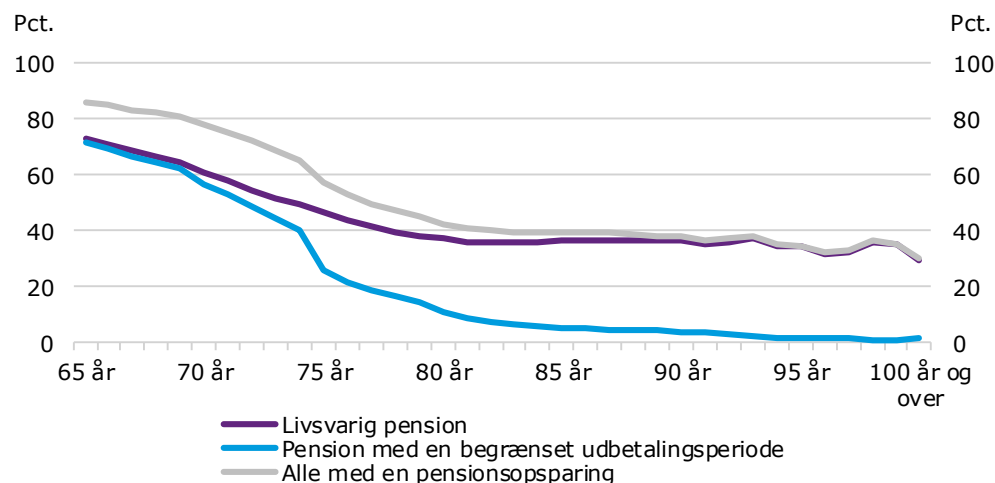
Mange nuværende pensionister oplever, at deres egen pension er brugt op i løbet af pensionstilværelsen, hvis deres pensionsopsparing har en begrænset udbetalingsperiode. Der findes tre pensionstyper med forskellige udbetalingsperioder. En livrente er en livsvarig pension, som udbetales lige så lang tid man lever, uanset hvor gammel man bliver. En ratepension kan udbetales i rater i op til 30 år. Mange vælger dog en 10-årig eller 15-årig udbetalingsperiode, og derfor er pensionen opbrugt senest ved 80-årsalderen. En kapital- eller aldersopsparing udbetales enten som et engangsbetøb eller over en kortere årrække.

Det kan have store konsekvenser for levestandarden i den sidste del af livet, hvis man kun har folkepensionen at leve af.

Der er to årsager til, at flertallet af pensionisterne over 80 år har opbrugt deres pension. For det første har nogle af de ældste pensionister allerede fået udbetalt hele deres pension. Det er fordi, de har fået pensionen udbetalt på én gang eller som en ratepension over fx 10 år. For det andet er der nogle af de ældste nulevende pensionister, som kun delvist eller slet ikke nåede at blive omfattet af de obligatoriske arbejdsmarkedspensioner, mens de var på arbejdsmarkedet.

I det første år som pensionist har knap 90 pct. en pensionsopsparing gennem en arbejdsmarkedspension og eller en privat pension. Frem mod 80-årsalderen falder den andel, fordi mange pensioner med begrænset udbetalingsperiode udløber. Blandt de 80-årige er der kun ca. 40 pct., som har en pensionsopsparing, og det er alene livsvarige pensioner, jf. figur 1.6.

Figur 1.6. De ældste pensionister har kun en livsvarig pension tilbage

Anm.: Opgørelsen viser, hvor stor en del af pensionisterne i 2018 ved en given alder, som har en pensionsformue i enten en livsvarig pension (livrente og /eller tjenestemandspension) og en pension med en begrænset udbetalingsperiode (kapitalpension, aldersopsparing og/eller ratepension). Andelen med typer af pensionsopsparing summer ikke til andelen for alle med en pensionsopsparing, da folkepensionisterne godt kan have flere typer af pensionsordninger. ATP og LD indgår ikke i opgørelsen. Frem til 2019 skulle kapitalpension være udbetalt 15 år efter PBL-alderen, der for den betragtede gruppe typisk var 60 år.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

2. Restgruppen i den erhvervsaktive alder

Restgruppen blandt erhvervsaktive består af personer, som på et givent tidspunkt i livet har en lav eller utilstrækkelig pensionsopsparing. Hvis de ikke ændrer opsparingsadfærd fremadrettet, risikerer de enten en pensionstilværelse uden en tilstrækkelig supplerende indkomst fra egen pensionsopsparing eller en betydelig nedgang i indkomsten som pensionist.

Lav eller utilstrækkelig pensionsopsparing blandt erhvervsaktive defineres på tre måder. De to første definitioner måler den aktuelle størrelse af pensionsformuen, mens den tredje definition er et relativt mål, som beskriver, om pensionsformuen vil kunne give en indkomst som pensionist, som står i et rimeligt forhold til indkomsten før pensionering.

Den første restgruppe er defineret som personer, der ikke har nogen pensionsformue udover ATP. I den anden restgruppe indgår personer med en pensionsformue, der er så lav, at de som pensionister vil være berettiget til at modtage den fulde supplerende pensionsydelse (ældrecheck). For at indgå i restgruppen skal de forventede løbende årlige pensionsudbetalinger være under fradragsgænsen for ældrechecken på ca. 34.000 kr. (2018-niveau). Den tredje restgruppe består af personer, som forventes at få en lav dækningsgrad ved pensionering. I denne rapport beregnes dækningsgraden på baggrund af bruttoindkomsten før skat. Dækningsgraden er lav, hvis den forventede bruttoindkomst som pensionist er mindre end 50 pct. af bruttoindkomsten før pensionering. Bruttoindkomsten før pension består af erhvervsindkomst og offentlige overførselsindkomster. Efter pensionering består bruttoindkomsten af offentlige pensionsudbetalinger og udbetalinger fra egne pensioner, jf. boks 2.1.

De tre restgruppebegreber afspejler de to grundlæggende målsætninger for pensionsopsparingen. De første to restgrupper er defineret som absolutte mål defineret ud fra størrelsen af pensionsformuen. Den tredje restgruppe er et relativt mål, som afspejler, at opsparingsbehovet er individuelt og afhænger af indkomstgrundlaget i de erhvervsaktive år. Personer i den tredje restgruppe har udsigt til en lav dækningsgrad ved pensionering, fordi deres pensionsformue er utilstrækkelig set i forhold til deres indkomst før lige før pension. Deres indkomst som pensionist er dog ikke nødvendigvis lav målt i kroner og ører, da de godt kan have en høj indkomst både før og efter pensionering relativt til mange andre.

Personer med en fast tilknytning til arbejdsmarkedet har ofte en løbende indbetaling til en pensionsopsparing, som skal sigte mod at opnå en passende dækningsgrad ved pensionering. Personer med mere løs tilknytning til arbejdsmarkedet har ofte lavere pensionsopsparing. Det behøver dog ikke at betyde, at dækningsgraden er lav. Indkomsten før og efter pensionering vil være på næsten samme niveau, hvis den fortrinsvis består af offentlige ydelser. I det tilfælde vil dækningsgraden være høj selv uden egen pensionsopsparing.

Boks 2.1. Definition af restgrupperne i den erhvervsaktive alder

Analyserapport 2020:5

Stor udbredelse af pensionsordninger giver lille restgruppe

Forsikring & Pension

To af restgrupperne er baseret på absolutte mål for pensionsopsparingen. Den tredje restgruppe er et relativt mål, der afspejler den forventede indkomst som pensionist relativ til den forventede indkomst før pension. De tre restgrupper beregnes individuelt med udgangspunkt i alle 25-59-årige, som er fuldt skattepligtige og bosat i Danmark i hele 2018.

Restgruppe: Ingen pensionsformue

Personer tilhører restgruppen, hvis pensionsformuen er 0 kr. i arbejdsmarkedsadministrerede ordninger, tjenestemandordninger og privattegnede ordninger. Disse ordninger betegnes i rapporten "egne pensioner" og der ses desuden bort fra pensionsrettigheder i ATP og Lønmodtagernes dyrtidsfond i denne restgruppe.

Restgruppe: Modtagere af fuld ældrecheck

Personer tilhører restgruppen, hvis den årlige, forventede pensionsudbetaling ved pension er så lav i modelberegningen, at der ikke vil ske modregning i den supplerende pensionsydelse kaldet ældrechecken. Det vil sige, at den årlige, forventede udbetaling fra egne pensioner og ATP ved pensionering ikke må overstige 34.410 kr. (grænsen i 2020 tilbageskrevet til 2018-niveau), jf. Forsikring & Pension (2020). Grænsen fremskrives med en lønvækst på 1 pct. frem til pensionsalderen. Den forventede pensionsudbetaling findes ved at fremskrive personers nuværende pensionsformue fra egne pensioner og ATP. De 25-55-årige antages at gå på pension, når de når folkepensionsalderen som 68-årige, og forventes at leve til og med 86 år. De 56-59-årige antages at gå på pension ved folkepensionsalderen på 67 år og forventes også at leve til det 86. år. Indtil pensionsalderen investeres halvdelen af pensionsformuen i aktier med et realafkast på 4 pct. pr. år, og den anden halvdel investeres i obligationer med et realafkast på 1,5 pct. pr. år. Som pensionist investeres hele formuen i obligationer. Antagelser om levetid og afkast er baseret på samfundsforudsætningerne, jf. Rådet for afkastforventninger (2020). Omkostningerne på pensionsordninger er 0,9 pct. årligt, og der betales PAL-skat på 15,3 pct. af det årlige afkast. I fremskrivning tillægges årlige pensionsindbetalinger, der er en fremskrivning af personens aktuelle pensionsindbetalinger. Indbetalingerne stiger med en lønvækst på 1 pct. og en produktivitetsvækst udledt ud fra en Mincer-ligning, som korrigerer for lønmæssige forhold mellem alder og arbejdsproduktivitet for forskellige uddannelsesgrupper, jf. Mincer (1958) og bilag A. Der regnes ikke med anden indkomst, såsom kapitalindkomst og arbejdsindkomst, og med en evt. partners pensioner. Der tages heller ikke hensyn til likvid formue i modregning af ældrecheck. Se bilag A for illustration af de maksimale formuer for at få ældrecheck.

Restgruppe: Lav dækningsgrad

Personer tilhører restgruppen, hvis en modelberegning for bruttodækningsgraden ved pension er under 50 pct. Det betyder, at den årlige bruttoindkomst ved pension udgør mindre end halvdelen af bruttoindkomsten i året før pension. Bruttoindkomsten før pension består af erhvervsindkomst og offentlige overførsler. Der ses således bort fra evt. kapitalindkomst. Offentlige indkomstoverførsler inkl. folkepension fremskrives med en realvækst på 1 pct. fra et givent alderstrin og frem til pensionering. Den fremadrettede vækst i erhvervsindkomsten er fremskrevet med en lønvækst på 1 pct. og en aldersbetinget produktivitetsvækst som ovenfor. Indkomster indgår som et gennemsnit af indkomsten i 2017 og 2018, hvor indkomsten i 2017 er fremskrevet med 1,9 pct. til 2018-niveau.

Bruttoindkomsten som pensionist består af pensionsudbetalinger fra egne pensioner, ATP, den offentlige folkepension med et grundbeløb på 74.844 kr., pensionstillæg på 70.736 kr. og ældrecheck på 17.200 kr. (2018-niveau), jf. Forsikring & Pension (2018). Pensionsudbetalinger udover fradragsgrænserne bliver modregnet i pensionstillægget og ældrechecken. Der antages, at alle er reelt enlige og modregning af partners indkomst indgår derfor ikke. Derudover medtages heller ikke en evt. arbejdsindkomst som pensionist eller kapitalindtægter og andre offentlige ydelser. Den årlige pensionsudbetaling beregnes ud fra den forventede pensionsformue, hvor halvdelen udbetales som en 10-årige ratepension og den anden halvdel udbetales som en livsvarig pension.

Den forventede pensionsformue beregnes med udgangspunkt i den nuværende pensionsformue, som forrentes frem til pensionering med ovenstående afkast og omkostninger. Pensionsformuen tillægges årlige pensionsindbetalinger, som følger væksten i erhvervsindkomsten. Indbetalingerne fratrækkes 20 pct. til forsikringsdækning. De årlige indbetalinger består af gennemsnittet af 2017 og 2018 for tjenestemandspension, arbejdsmarkedsadministreret ordninger og private ordninger. Derudover tillægges pensionsindbetalinger bidraget til ATP og Obligatorisk Pensionsopsparing. Indbetalingerne til tjenestemandspension beregnes som 30 pct. af erhvervsindkomsten fratrukket arbejdsmarkedsbidrag minus eventuelle indbetalinger til arbejdsmarkedsadministrerede ordninger. Indbetalinger i 2017 fremskrives med 1,9 pct. til 2018-niveau, jf. Økonomistyrelsen (2020).

Restgruppen i den erhvervsaktive alder beskriver den forventede, økonomiske situation som pensionist. Der er derfor usikkerhed forbundet med beregningen af restgrupperne. Dette gælder især for yngre personer, som har mange år til pension. De har mulighed for at ændre deres livssituation, og har derfor mulighed for fremadrettet at ændre opsparingsadfærd for at undgå at tilhøre en af restgrupperne, når de bliver pensionister. Størrelsen af restgrupperne vil derfor have tendens til at være overvurderet for de yngre aldersgrupper. For alle tre restgrupper ses der bort fra formue udover pensionsformuen, som for nogle er en alternativ måde at spare op. Dermed overvurderes størrelsen af restgrupperne.

Der tages ikke hensyn til likvid formue i grundlaget for modregning af ældrecheck i beregningen af restgruppen som forventes at modtage fuld ældrecheck. Dermed overvurderes størrelsen af denne restgruppe.

For restgruppen, som forventes at få en lav dækningsgrad, antages det, at alle får udbetalt offentlig pension som enlige. Denne antagelse giver en højere offentlig pension og undervurderer derfor denne restgruppes størrelse, da folkepensionen er højere for enlige end par. I modelberegningerne antages det endvidere, at alle, der er i beskæftigelse, arbejder helt frem til folkepensionsalderen. I praksis vil nogen trække sig tilbage før pensionsalderen, fx på efterløn eller tidlig pension. Derfor overvurderer modelberegningen pensionsudbetalingerne og restgruppen med lav dækningsgrad undervurderes i beregningerne.

Blandt alle 25-59-årige ekskl. studerende er der 11,3 pct., som ikke har sparet op til pension, mens 19,6 pct. har sparet så lidt op til pension, at det må forventes, at de kan modtage fuld ældrecheck ved pension. Hvis personerne blandt de 25-59-årige snævres ind til alene at omfatte personer i arbejdsstyrken, så falder andelen uden en pensionsformue til 4,3 pct., og 11,3 pct. vil være berettiget til at modtage fuld ældrecheck. Blandt fuldtidsbeskæftigede lønmodtagere vil der kun være 2,4 pct. i restgruppen uden pensionsformue og 7,0 pct., som forventes at få fuld ældrecheck, jf. tabel 2.1.

Tabel 2.1. Restgrupperne blandt personer i den erhvervsaktive alder

	Ingen pensionsformue pct.	Modtagere af fuld ældrecheck pct.	Lav dækningsgrad pct.
25-59-årige	12,2	21,0	14,9
25-59-årige ekskl. studerende	11,3	19,6	15,4
25-59-årige i arbejdsstyrken	4,3	11,2	18,6
25-59-årige lønmodtagere	3,2	9,1	18,3
25-59-årige fuldtid lønmodtagere	2,4	7,0	20,0

Anm.: Personer kategoriseres som studerende, hvis personen er tilmeldt en uddannelsesinstitution pr. 1. oktober eller har været under uddannelse mindst tre måneder i løbet af året. Studerende med en arbejdsindkomst kategoriseres som studerende.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

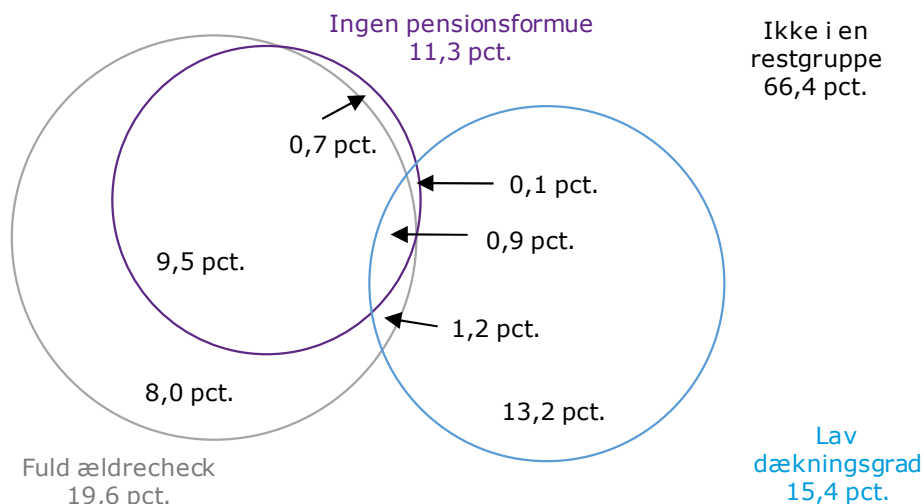
Der er 15,4 pct. af de 25-59-årige ekskl. studerende i restgruppen, som forventes at have en lav dækningsgrad som pensionist. Denne restgruppe er større blandt fuldtidsbeskæftigede lønmodtagere, hvor 20,0 pct. tilhører restgruppen med lav

dækningsgrad. Det er dog en særlig gruppe, som har forholdsvis høje indkomster.²

Restgruppen med personer uden en pensionsformue og personer som forventes at modtage fuld ældrecheck, har et betydelig overlap. Den tredje restgruppe med personer med lav dækningsgrad er et relativt mål. Det er muligt at have en betydelig pensionsformue, uden at den dog vurderes at være tilstrækkelig. Personer i restgruppen med lav dækningsgrad er ofte personer, som ikke indgår i de to andre restgrupper.

Restgruppen, som modtager fuld ældrecheck, er næsten indeholdt i restgruppen uden en pensionsformue. Der er en særlig lille del af restgruppen uden pensionsformue, som udgør 0,7 pct. point af gruppen, som ikke forventes at modtage fuld ældrecheck. Det skyldes, at de har en ATP-opsparring, som forventes at overstige den beløbsgrænse, hvor man bliver modregnet i ældrechecken, jf. figur 2.1.

Figur 2.1. Overlap mellem restgrupperne

Anm.: Alle 25-59-årige ekskl. studerende. Procentdelene er andele ud af alle 25-59-årige ekskl. studerende.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

Kun 2,3 pct. point af restgruppen med lav dækningsgrad på i alt 15,4 pct. af de 25-59-årige ekskl. studerende, indgår også i mindst én af de to øvrige restgrupper.

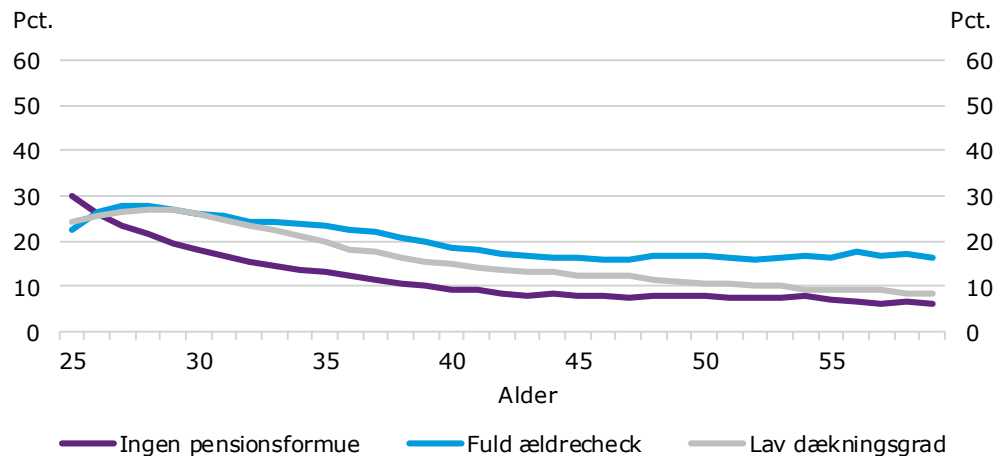
Restgrupperne er størst blandt de yngre personer. Det skyldes, at mange unge enten (endnu) ikke er begyndt at spare op til pension eller (endnu) ikke sparer tilstrækkeligt op. Det kan hænge sammen med, at de i kortere eller længere tid har et job uden en obligatorisk pensionsopsparring, eller at de står uden for arbejdsmarkedet. Tilsvarende falder restgruppernes størrelse med alderen. Det betyder, at de fleste i løbet af arbejdslivet når at få en tilstrækkelig pensionsopsparring.

Der er en fjerdedel blandt de 25-29-årige, som ikke har en pensionsformue, mens der er 7 pct. blandt de 55-59-årige. På samme måde falder andelen med udsigt

² Medianindkomsten for 25-59-årige fuldtidsbeskæftigede lønmodtager i restgruppen med lav dækningsgrad er 359.000 kr. som pensionist og 942.000 kr. før pension.

til at få en lav dækningsgrad fra 25 pct. blandt 25-årige til 8 pct. for de 59-årige, jf. figur 2.2.

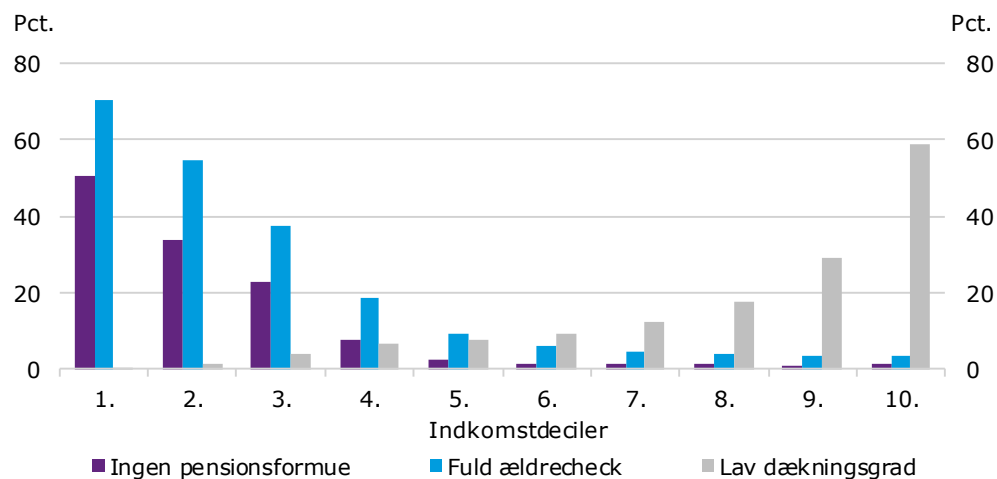
Figur 2.2. Restgrupperne blandt 25-59-årige fordelt på alder

Anm.: Alle 25-59-årige ekskl. studerende. Alder er opgjort ultimo året.
Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

Der er betydelig variation i størrelsen af restgrupperne afhængig af indkomstniveau. Den væsentligste pensionsopsparing finder sted gennem obligatoriske arbejdsmarkeds- og firmapensioner, hvor indbetalinger udgør en fast del af lønnen. Det er derfor typisk personer med en lav indkomst, som tilhører restgruppen med ingen pensionsformue og restgruppen, som modtager af fuld ældrecheck. Omvendt er restgruppen med lav dækningsgrad størst blandt personer med de højeste indkomster som erhvervsaktiv.

Blandt de 25-59-årige med de 10 pct. laveste disponible indkomster har 51 pct. ingen pensionsformue, mens 70 pct. har en så lille pensionsformue, at de forventes at få fuld ældrecheck ved pension. I første indkomstdecil er der til gengæld næsten ingen, som er i restgruppen med lav dækningsgrad. Anderledes er det for personer med de 10 pct. højeste disponible indkomster, hvor 59 pct. af de 25-59-årige indgår i restgruppen med lav dækningsgrad, fordi de forventes at have en indkomst som pensionist, som er under halvdelen af deres indkomst lige før pension, jf. figur 2.3.

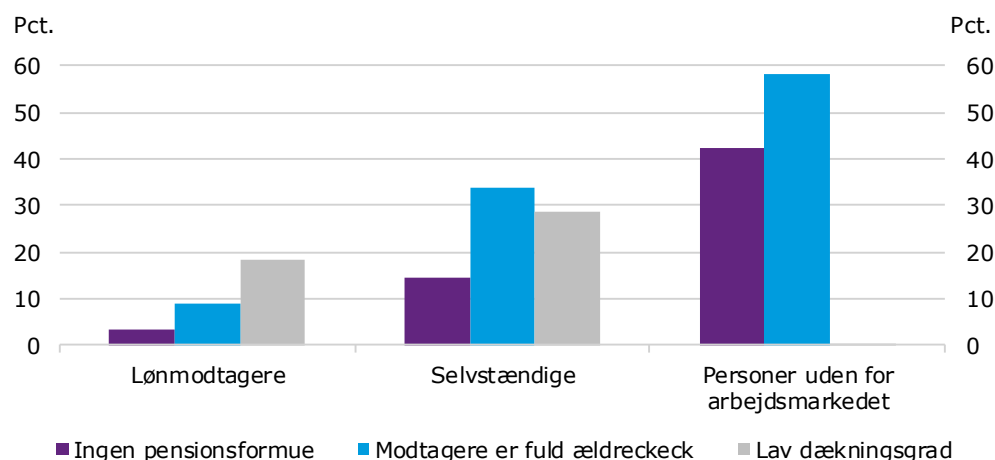
Figur 2.3. Restgrupperne i den erhvervsaktive alder fordelt på indkomstdeciler

Anm.: Alle 25-59-årige ekskl. studerende. Indkomstdeciler beregnet på baggrund af disponibel indkomst. Den første indkomstdecil indeholder personer med de 10 pct. laveste disponible indkomster, mens 10. decil indeholder personer med de 10 pct. højeste disponible indkomster.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

3 ud 4 med lav dækningsgrad i 10. decil forventes at have en årlig bruttoindkomst på 350.000 kr. eller højere som pensionist. Deres indkomst før pension var dog mere end dobbelt så stor. Det understreger, at restgruppen udtrykt ved en lav dækningsgrad er et relativt mål. Ofte vil personer i restgruppen med lav dækningsgrad have en rimelig levestandard som pensionist målt i kroner og ører.

Restgruppen med ingen eller lav pensionsformue er mindre blandt lønmodtagere end blandt selvstændige og personer uden for arbejdsmarkedet. Det skyldes, at lønmodtagere ofte tilhører det organiserede arbejdsmarked med obligatoriske arbejdsmarkeds- og firmapensioner. 3 pct. af lønmodtagerne har ingen pensionsformue, 9 pct. forventes at få ældrecheck uden modregning, og 18 pct. har en utilstrækkelig pensionsopsparing og forventes at have en lav dækningsgrad som pensionist, jf. figur 2.4.

Figur 2.4. Restgrupperne fordelt på arbejdsmarkedstilknøytning

Anm.: Alle 25-59-årige ekskl. studerende. Lønmodtagerne udgør 76 pct. af alle 25-59-årige ekskl. studerende, selvstændige udgør 5 pct. af de 25-59-årige ekskl. studerende og personer uden for arbejdsstyrken udgør 19 pct. af de 25-59-årige ekskl. studerende. Gruppen uden for arbejdsmarkedet er inkl. arbejdsløse. Inddelingen efter arbejdsmarkedstilknøytning er baseret på socio-økonomiske grupper defineret af Danmarks Statistik.

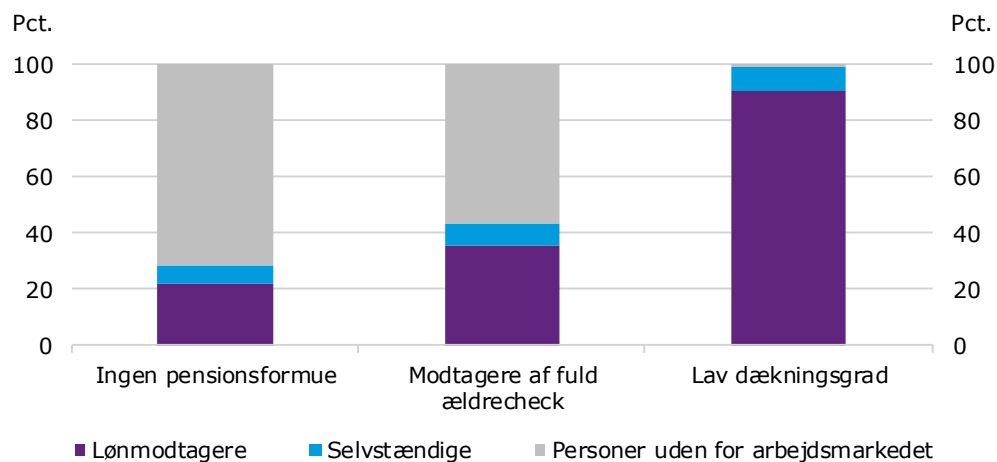
Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

Selvstændige skal derimod selv vælge at spare op, og der er derfor relativt flere selvstændige end lønmodtagere, som tilhører restgrupperne. Det kan skyldes, at nogle selvstændige i stedet sparer op i deres virksomhed, eller det kan skyldes manglende opmærksomhed om pension. En ud af tre selvstændige har en begrænset pensionsformue, som berettiger til fuld ældrecheck, mens knap en ud af tre har en lav dækningsgrad. Der er et begrænset overlap mellem de to restgrupper. Det vil sige, at der både er en væsentlig andel af selvstændige, som har en lille formue opgjort absolut og yderligere en væsentlig andel, som har en relativt begrænset opsparing i forhold til deres indkomstniveau.

Personer uden for arbejdsstyrken har ikke nødvendigvis det samme økonomiske råderum til at spare op til pension. De tilhører ofte restgrupperne med ingen pensionsformue og modtagere af fuld ældrecheck. Knap seks ud af ti har udsigt til at modtage fuld ældrecheck. Personer uden for arbejdsstyrken bør dog ikke nødvendigvis spare op til pension, selvom de tilhører en af de to restgrupper. De vil have en høj dækningsgrad, hvis de er permanent uden for arbejdsstyrken. Næsten ingen af gruppen falder i restgruppen med lav dækningsgrad.

Generelt er det en lille andel af lønmodtagere, som indgår i restgrupperne. Lønmodtagerne udgør dog ca. tre fjerdedele af alle 25-59-årige ekskl. studerende. Derfor udgør lønmodtagere en stor andel af hver restgruppe. Især i restgruppen med lav dækningsgrad udgør lønmodtagerne 90 pct. af alle i restgruppen. Skønt en stor andel af selvstændige er i restgrupperne, så udgør de ikke nødvendigvis en stor andel i de samlede restgrupper, da selvstændige kun udgør 5 pct. af alle 25-59-årige.

I restgrupperne, hvor personer forventes at modtage fuld ældrecheck eller have lav dækningsgrad, er knap 10 pct. selvstændige. Personer uden for arbejdsstyrken udgør derimod knap tre fjerdedele af personerne i restgruppen uden en pensionsformue, og lidt over halvdelen i restgruppen som forventes at modtage fuld ældrecheck, jf. figur 2.5.

Figur 2.5. Sammensætning af restgrupperne efter arbejdsmarkedstilknnytning

Anm.: Alle 25-59-årige ekskl. studerende. Gruppen uden for arbejdsmarkedet er inkl. arbejdsløse.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

I de tre følgende afsnit beskrives restgrupperne blandt de tre grupper: lønmodtagere, selvstændige og personer med svag tilknytning til arbejdsmarkedet.

2.1 Lønmodtagere på fuld tid

I den offentlige sektor er alle lønmodtagere typisk dækket af en overenskomst, mens overenskomster eller lokalaftaler dækker ca. 3 ud af 4 i den private sektor. Dermed er størstedelen af fuldtidsbeskæftigede lønmodtagerne omfattet af en overenskomst eller en lokalaftale, der sikrer en pensionsordning i forbindelse med deres ansættelse. Der er i alt 17 pct. af alle lønmodtagere på det danske arbejdsmarked, som ikke er dækket af en overenskomst og lignende og dermed ikke nødvendigvis har en arbejdsmarkedspension, jf. boks 2.2.

Boks 2.2. Overenskomstdækning på det danske arbejdsmarked

I Danmark er ca. 8 ud af 10 fuldtidsbeskæftigede lønmodtagere dækket af en overenskomst eller en lokalaftale, jf. tabel a.

Tabel a. Andel fuldtidsbeskæftigede lønmodtagere med og uden overenskomst, 2015

	Med overens- komst pct.	Uden overens- komst pct.
Privat sektor i alt, heraf:	74	26
Dansk Arbejdsgiverforening (DA)	87	13
Finanssektorens Arbejdsgiverforening (FA)	88	12
Andre/uorganiserede	59	41
Offentlig sektor i alt	100	0
Hele arbejdsmarkedet	83	17

Kilde: DA (2019).

I den offentlige sektor er alle medarbejdere typisk dækket af en overenskomst, mens det er tre ud af fire i den private sektor.

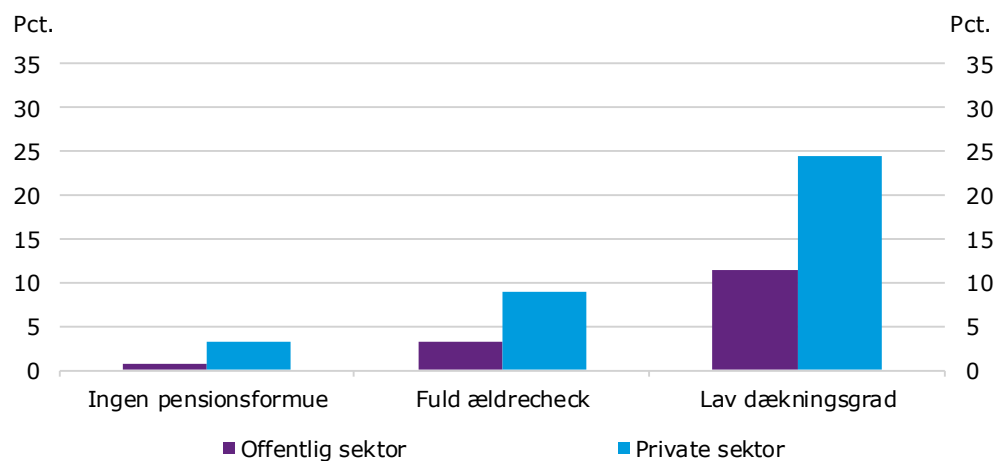
Omkring halvdelen af medarbejderne i den private sektor er enten ansat på DA- eller FA-området, som organiserer den private sektor. På disse områder er næsten 9 ud af 10 overenskomstdækket.

For den resterende del af den private sektor er nogle medarbejdere dækket af specifikke overenskomster, virksomheden kan have tiltrådt en overenskomst eller indgået en lokalaftale. Endelig er nogle lønmodtagere ikke dækket af en overenskomst.

Pensionsopsparingen er dog langt mere udbredt, da også lønmodtagere på ikke-overenskomstdækkede virksomheder ofte har en pensionsordning. Der er således relativt få lønmodtagere, der tilhører restgruppen med ingen eller lave pensionsformuer. I den private sektor er der 3 pct. af lønmodtagerne på fuld tid, som ikke har en pensionsformue, mens 9 pct. har en så lille pensionsformue, at de forventes at få fuld ældrecheck. Tilsvarende har næsten alle i den offentlige sektor en pensionsformue, og kun få kan forvente at modtage ældrecheck uden modregning.³

Der er en lidt større del af fuldtidsbeskæftigede lønmodtagere i den private sektor end den offentlige sektor, som forventes også at få en lav dækningsgrad, når de bliver pensioneret. Det afspejler, at det ikke er alle fuldtidsbeskæftigede lønmodtager i den private sektor, som sparer tilstrækkeligt op, jf. figur 2.6.

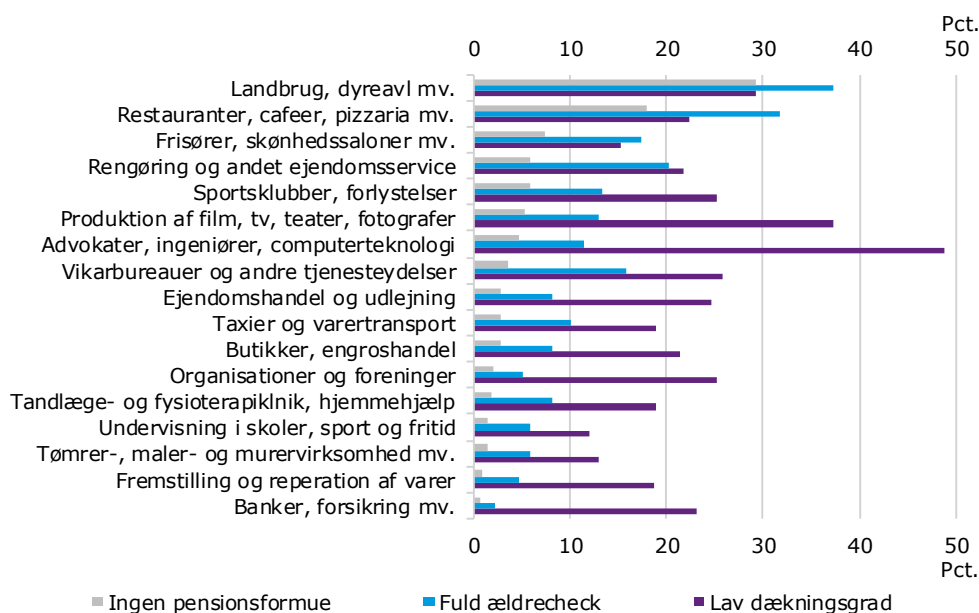
³ Lønmodtagere i den offentlige sektor, der ikke har ikke en pensionsformue, kan være udlændinge, som arbejder i Danmark, som kan få udbetalt deres pension som løn, eller får den indbetalt til en pensionsordning i deres hjemland. I analysen er der kun medtaget personer, som er bosat i Danmark hele året. Udenlandske pendlere/grænsegænger indgår ikke. Der kan dog stadig indgå udenlandsk arbejdskraft i analysen, hvis de er bosat i Danmark før 2018, fx gennem forskerordningen eller lignende.

Figur 2.6. Restgrupper for fuldtidsbeskæftigede lønmodtagere fordelt på sektorer

Anm.: Alle 25-59-årige, der er klassificeret som lønmodtager på fuldtid efter Danmarks Statistiks socioøkonomiske kategorier indgår.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

Der er store forskelle i restgruppernes størrelse på tværs af brancher. Brancherne er lønmodtagernes nuværende branche, mens pensionsformuen har de evt. sparet op gennem hele livet også, mens de var ansat i anden branche. Fuldtidsbeskæftigede lønmodtagere i den private sektor uden pensionsformue er særligt udbredt inden for landbrug, dyreavl samt for restauranter, cafeer og pizzeria, hvor henholdsvis 29 pct. og 18 pct. ikke har nogen pensionsformue. Godt en tredjedel i de samme brancher har en begrænset pensionsopsparing, som giver ret til fuld ældrecheck som pensionist, jf. figur 2.7.

Figur 2.7. Restgrupperne for privatansatte lønmodtagere på fuldtid fordelt på branche

Anm.: Alle 25-59-årige, der er klassificeret som lønmodtagere på fuldtid efter Danmarks Statistiks socioøkonomiske kategorier indgår. Lønmodtagere, hvor branchen ikke er oplyst, er ikke medtaget. Betegnelserne af brancherne i figuren er de mest hyppigste inden for de pågældende branchegrupperinger for lønmodtagere. Der indgår fx også få gartnerier i kategorien for landbrug.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

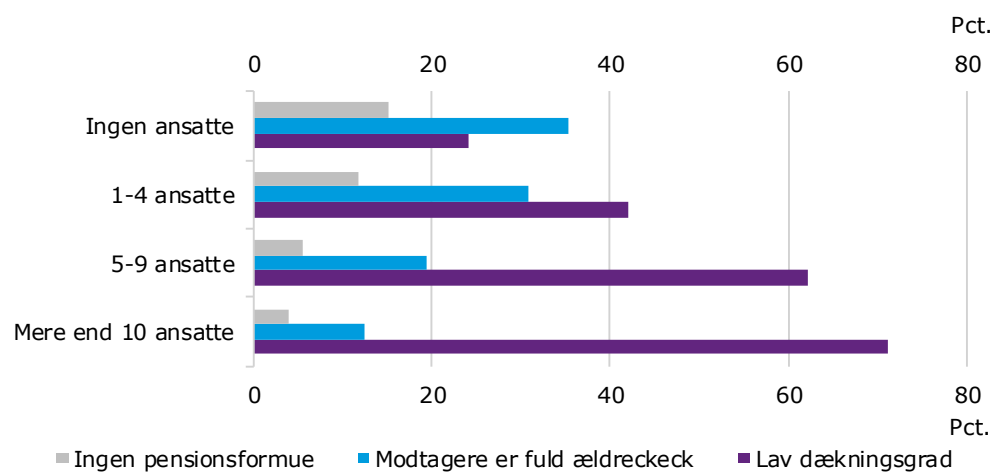
Det fremgår også af ovenstående figur, at knap halvdelen af alle lønmodtagere på fuld tid, der er ansat inden for advokat-, ingeniør- og revisionsbranchen, kan forvente en nedgang i deres indkomst som pensionist, så de tilhører restgruppen med lav dækningsgrad. De fleste vil have en fornuftig levestandard som pension, fordi de har sparet noget op til pension. Det står dog ikke mål med deres relativt høje indkomst før pension.

2.2 Selvstændige

Selvstændigt erhvervsdrivende skal selv tage stilling til, om de vil spare op til pension, og hvor meget de vil spare op. Nogle selvstændigt erhvervsdrivende sparer op til pension i en pensionsordning. Mens andre selvstændige fx vælger at investere pengene i deres virksomhed. Virksomheden kan også være en pensionsopsparing, hvis den kan sælges, når de vil på pension. Denne form for opsparing indgår ikke i denne analyse.

Forskelle i opsparingsadfærd blandt selvstændige kommer blandt andet frem, når de selvstændige inddeles efter antallet af ansatte i virksomheden. Selvstændige med ingen eller få ansatte tilhører i højere grad restgrupperne med ingen eller lille pensionsformue end selvstændige med flere ansatte. Omvendt tilhører selvstændige med flere ansatte i højere grad restgruppen lav dækningsgrad.

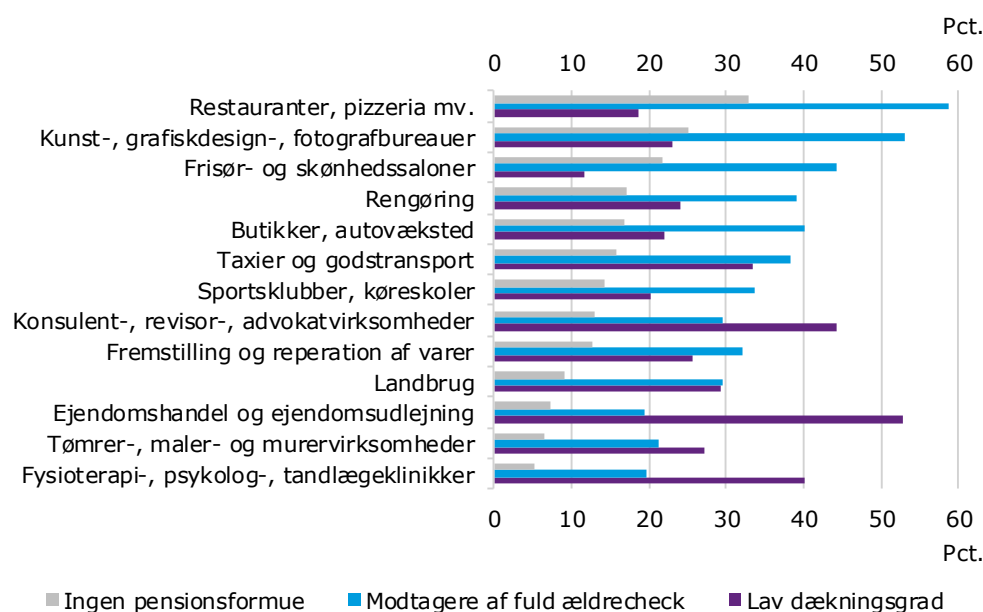
En tredjedel af selvstændige med enkeltmandsvirksomheder har en begrænset pensionsformue og kan forvente at modtage fuld ældrecheck som pensionister. Den tilsvarende andel er 13 pct. for selvstændige med 10 eller flere ansatte. Knap tre fjerdedele af alle selvstændige med 10 eller flere ansatte forventes derimod at få en lav dækningsgrad som pensionist, mens det tilsvarende tal er en fjerdedel for selvstændige med ingen ansatte, jf. figur 2.8.

Figur 2.8. Restgrupper blandt selvstændige efter antal ansatte

Anm.: Alle 25-59-årige ekskl. studerende. Selvstændige er defineret på baggrund af socioøkonomisk status.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

Selvstændige uden pensionsformue er særligt udbredt inden for ejere af restauranter, cafeer, pizzerier mv. I denne gruppe har en tredjedel ikke nogen pensionsformue, og godt halvdelen har en begrænset pensionsopsparing, som forventes at give ret til fuld ældrecheck som pensionist. Anderledes ser det ud for selvstændige fysioterapeuter, psykologer og tandlæger, hvor kun 5 pct. ikke har en pensionsopsparing. Godt halvdelen af alle selvstændige ejendomsmæglere mv. kan forvente en lav dækningsgrad ved pensionering. Brancherne er de selvstændiges nuværende branche, mens pensionsformuen kan de spare op gennem hele livet, også mens de var ansat i anden branche. jf. figur 2.9.

Figur 2.9. Selvstændige i restgrupperne fordelt på branche

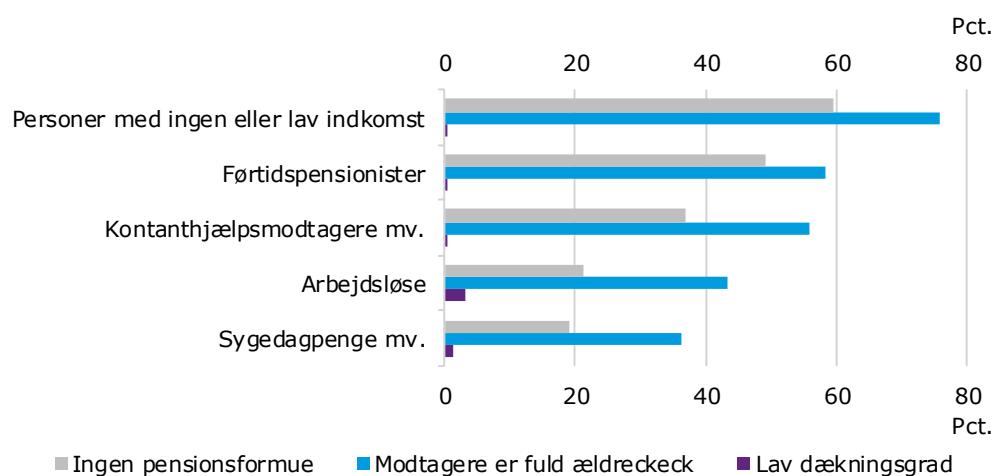
Anm.: Alle 25-59-årige, der er klassificeret som selvstændige efter Danmarks Statistiks socioøkonomiske kategorier indgår. Selvstændige, hvor branchen ikke er oplyst, er ikke medtaget. Betegnelserne af jobkategorierne i figuren er de mest hyppigste inden for de pågældende branchegrupperinger for selvstændige. Der indgår fx også få gartnere i kategorien for landbrug.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

2.3 Personer uden for arbejdsmarkedet

De fleste modtagere af offentlige indkomstoverførsler har fra 1997 betalt ATP-bidrag til deres fremtidige pension. Fra 2020 er de yderligere blevet omfattet af en anden pensionsordning i regi af ATP, som hedder Obligatorisk Pensionsordning. Det er ikke oplagt, at alle personer uden for arbejdsmarkedet nødvendigvis bør spare op til pension. Det gælder for eksempel førtidspensionister. Ydelsen som førtidspensionist er nogenlunde på niveau med folkepensionen. Dækningsgraden er derfor typisk høj for førtidspensionister.

For personer uden for arbejdsmarkedet er der en stor del, som ikke har nogen eller kun en lille pensionsopsparing. Tre fjerdedele af alle personer med ingen eller en lav indkomst forventes at få fuld ældrecheck som pensionist. Tilsvarende tilhører 36 pct. af modtagere af sygedagpenge restgruppen, der forventes at modtage fuld ældrecheck, jf. figur 2.10.

Figur 2.10. Restgrupperne for personer uden for arbejdsmarkedet

Stor udbredelse af pensionsordninger giver lille restgruppe
Forsikring & Pension

Anm.: Alle 25-59-årige, der er klassificeret arbejdsløs eller uden for arbejdsmarkedet efter Danmarks Statistiks socioøkonomiske kategorier indgår. Arbejdsløse er personer, som er arbejdsløse mindst halvdelen af året. Personer uden indkomst er personer med erhvervsindkomst under 58.600 kr. i 2016-priser, og en indkomst fra dagpenge og kontanthjælp under 58.600 kr. i 2016-priser, samt ikke er under uddannelse.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

Den obligatoriske pensionsopsparing for personer på indkomstoverførsler blev aftalt som en del af Finansloven i 2018. Opsparingen er med til at øge pensionen for personer med en svag tilknytning til arbejdsmarkedet. Staten indbetaler 0,3 pct. til pension i 2020 og den øges frem mod 2030 med 0,3 pct.point pr. år, så en kontanthjælpsmodtager uden forsørgerpligt forventes at have en pensionsindbetaling på 5,8 pct. inkl. ATP i 2030, jf. boks 2.3.

Boks 2.3. Obligatorisk pensionsopsparing for personer på overførselsindkomst

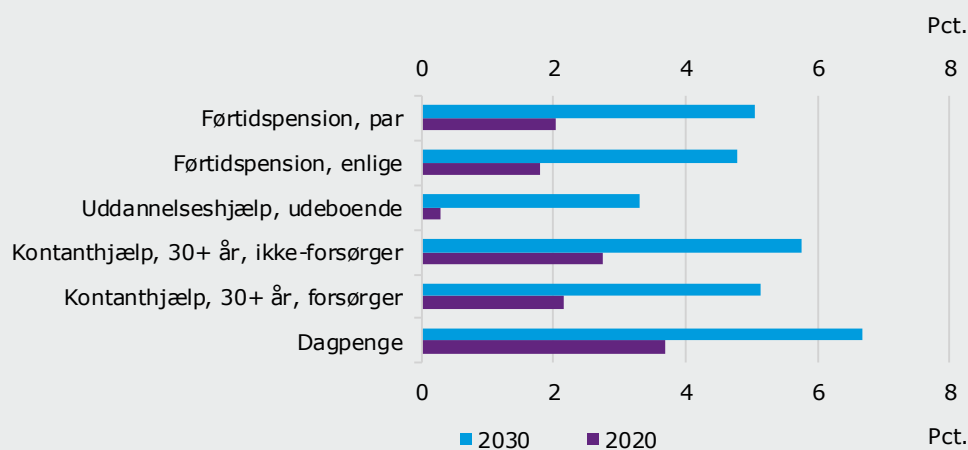
Fra 2020 har alle på overførselsindkomst fået en ny Obligatorisk Pensionsordning (OP). Formålet er, at en større del af befolkningen sparer op til egen pension i alderdommen. Ordningen finansieres af de midler, som tidligere gik til satspuljen, jf. Økonomistyrelsen (2018). I 2020 indbetaler staten 0,3 pct. af overførselsindkomsten til pension. Bidraget stiger med 0,3 pct.point hvert år frem til 2030, som dermed ender på 3,3 pct. Det betyder, at en enlig førtidspensionist inkl. ATP samlet har et pensionsbidrag på 4,8 pct. af ydelsen i 2030. En person over 30 år på kontanthjælp eller ressourceforløbsydelse med forsørgerpligt vil på samme måde have et pensionsbidrag inkl. ATP på 5,1 pct. af ydelsen i 2030, jf. figur a.

Analyserapport 2020:5

Stor udbredelse af pensionsordninger giver lille restgruppe

Forsikring & Pension

Figur a. Samlet pensionsbidrag til OP og ATP for udvalgte offentlige ydelser

Anm.: Ydelsen for førtidspension er ordninger oprettet efter 2003. Personer på kontanthjælp skal først betale ATP efter modtageren har været på ydelsen i 12 måneder. Alle satser er i 2020-niveau, og der er dermed ikke taget hensyn til ATP-satsen ikke nødvendigvis har samme stigningsstakts som ydelserne.

Kilde: Borger.dk (2020), bm.dk (2020).

Man kan først modtage kontanthjælp, når man ikke har andre forsørgelsesmuligheder. Personer med formue skal først bruge formuen, før de kan få kontanthjælp. Nogle kontanthjælpsmodtagere kan blive tvunget til at hæve og bruge deres øvrige pensionsopsparing, før de kan få kontanthjælp.

Kravet finder anvendelse efter seks måneders kontanthjælp, hvis modtageren eller dennes ægtefælle har en pensionsformue på over henholdsvis 50.000 kr. og 100.000 kr. Når en pensionsordning hæves i utide før pensionsalderen, skal der betales en strafafgift på 60 pct. af beløbet. Der var i alt 247 personer, der i 2018 var tvunget til utidigt at hæve deres pensionsopsparing, jf. boks 2.4.

Boks 2.4. Modtagere af kontanthjælp, som har hævet pension i utide

Modtagere af kontanthjælp, uddannelseshjælp og integrationsydelse, som har modtaget ydelsen i mere end seks måneder, skal hæve deres pensionsordning med et indestående på mere end 50.000 kr., før de kan modtage yderligere hjælp fra det offentlige. Tilsvarende er gældende, hvis deres ægtefælle har en pensionsordning med et indestående på mere end 100.000 kr. Mange pensionsordninger er dog indrettet sådan, at man ikke kan hæve pensionen før tid. Er der ikke sådan en klausul i pensionsordningen, kan man blive tvunget til at hæve den. Ved hævnning i utide udløses en afgift på 60 pct. Dog er afgiften 52 pct. for kapitalpensioner og 20 pct. for aldersopsparing, jf. Bekendtgørelsen om kapitalpensioner m.v. nr. 1469 af 16/12 2019.

I 2018 skønnes der at være 130.000 personer, som har modtaget kontanthjælp, uddannelseshjælp eller integrationsydelse i mindst i et halvt år uden afbrydelser. Af disse har 193 personer hævet deres pensionsordning over 50.000 kr. i utide og betalt en afgift. Derudover har 54 ægtefæller hævet deres pension over 100.000 kr. i utide. I alt hæves 48 mio. kr., og der er betalt 27 mio. kr. i afgift, jf. tabel a.

Tabel a. Pensioner hævet i utide af kontanthjælpsmodtagere, 2018

	Modtager en ydelse	Ægte- fæller	I alt	Hævet beløb	Afgift
	antal personer			mio. kr.	mio. kr.
Hævninger i utide over 50.000/100.000 kr.	193	54	247	48	27

Anm.: Modtagere af kontanthjælp, uddannelseshjælp og integrationsydelse i løbet af 2018 og har en varighed på mindst et halvt år i løbet af 2017 og 2018. Det er tilladt at have et afbrudt ydelsesforløb på op til fire uger i perioden. Der er medtaget personer med pensionsudbetalinger, hvor afgiften er over 50 pct. For aldersopsparing er afgiften 20 pct.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

3. Restgruppen blandt pensionister

Restgruppen blandt pensionister er folkepensionister, som har en lav eller utilstrækkelig pensionsopsparing. Pensionister med lav og utilstrækkelig pension har ikke sparet nok op i den erhvervsaktive alder. Andre lever længere, end deres pensionsopsparing rækker.

Lav eller utilstrækkelig pensionsopsparing blandt pensionister defineres på tre måder, som svarer til definitionen af restgrupperne blandt personer i den erhvervsaktive alder, jf. afsnit 2. De første to restgrupper er defineret som absolutte mål for pensionsformuen, mens den tredje restgruppe er et relativt mål, som afspejler, at opsparingsbehovet er individuelt og afhænger af indkomstgrundlaget i de erhvervsaktive år.

Den første restgruppe er defineret som personer uden egen pensionsformue udover ATP. I den anden restgruppe indgår personer, som i 2018 modtager ældrecheck på 17.200 kr. Det vil sige, at personer i restgruppen modtager det fulde beløb af ældrechecken uden modregning af likvid formue og pensionsudbetalinger. Den tredje restgruppe består af personer, som har en lav dækningsgrad. Nettodækningsgraden er lav, hvis indkomsten efter skat (nettoindkomsten) som pensionist er under 60 pct. af indkomsten efter skat før pensionering.⁴ I de to

⁴ Grænsen for en lav nettodækningsgrad afspejler den tilsvarende grænse på 50 pct. for bruttodækningsgraden i afsnit 2. Medianen for nettodækningsgraden er ca. 10 pct. point højere end medianen for bruttodækningsgraden.

første definitioner kan alle folkepensionister indgå, mens i den tredje definition indgår kun personer, som har deres første hele år som folkepensionist i 2018, jf. boks 3.1.

Boks 3.1. Definition af restgrupperne blandt pensionister

Der defineres tre restgrupper blandt pensionister. De to første restgrupper er absolutte mål og afspejler niveauet af indkomsten som pensionist. Den sidste restgruppe afspejler indkomsten som pensionist relativt til indkomsten før pension. Opgørelsen er lavet blandt folkepensionister i 2018, som er fuldt skattepligtige i 2016-2018, og som er mindst 65 år pr. 1. januar i 2018.

Restgruppe: Ingen pensionsformue

Personer tilhører restgruppen uden en pensionsformue, hvis de ikke har en pensionsformue gennem en arbejdsmarkedsadministreret ordning, tjenestemandspension eller en privattegnet ordning primo 2018. Disse ordninger betegnes egne pensioner, og der ses desuden bort fra pensionsrettigheder i ATP og Lønmodtagernes Dyrtidsfond.

Restgruppe: Modtager fuld ældrecheck

Personer tilhører restgruppen, som modtager fuld ældrecheck, hvis de får udbetalt ældrecheck uden modregning. Det vil sige, at de får det fulde beløb på 17.200 kr. pr. år. Det kræver, at deres likvide formue er under 86.000 kr. pr. 1. januar 2018, og deres indkomst er under 20.500 kr. som enlige og 40.600 kr. som samlevende eller gifte, jf. Forsikring & Pension (2018).

Restgruppe: Lav dækningsgrad

Personer tilhører restgruppen med lav dækningsgrad, hvis de har en nettodækningsgrad, der er mindre end 60 pct. Opgørelsen omfatter alene nytilgåede folkepensionister, som modtager folkepension i januar 2018, og ikke modtager folkepension i januar 2017. 2018 er deres første hele år som folkepensionist. Nettodækningsgraden er den disponibel indkomst i det første hele år som folkepensionist (dvs. 2018) i forhold til den disponibel indkomst det sidste hele år før folkepension og evt. før efterløn. Den disponibel indkomst før pensionering er fremskrevet til 2018-niveau, jf. Økonomistyrelsen (2020).

Opgørelsen af restgrupperne blandt pensionister er baseret på udbetalinger fra pensioner og størrelsen af pensionsformuerne. Det giver et billede af, hvordan de nuværende pensionister er dækket af pensionssystemet. Blandt alle folkepensionister er der 35,7 pct., som ikke har nogen pensionsformue. Derudover modtager 16,2 pct. af folkepensionisterne ældrecheck, fordi pensionsudbetalinger og likvid formue mv. ikke giver anledning til modregning, jf. tabel 3.1.

Tabel 3.1. Restgruppen blandt pensionister

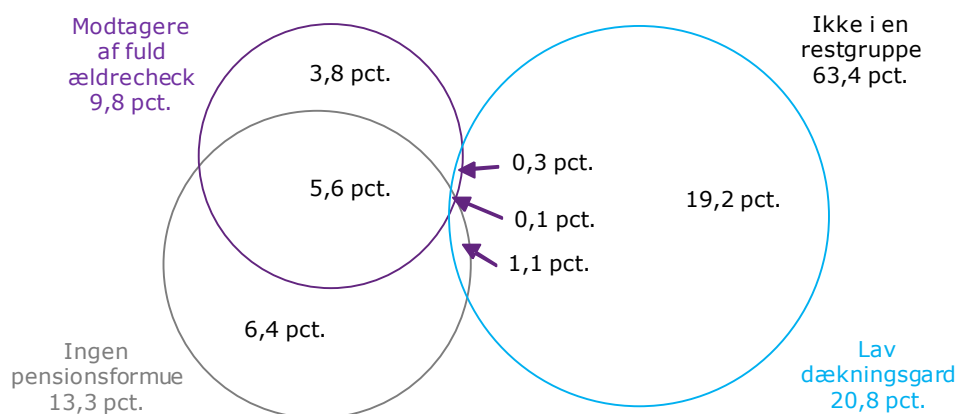
	Ingen pensionsformue pct.	Modtagere af fuld ældrecheck pct.	Lav dækningsgrad pct.
65+ årige	35,7	16,2	-
Første år som pensionist	13,3	9,8	20,8

Anm.: Første år som pensionist beskriver pensionister, der i 2018 er i deres første hele kalenderår som folkepensionister. Det er ikke muligt at beregne dækningsgraden for alle folkepensionister, da der mangler information om deres indkomst før pension.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

Restgrupperne er mindre blandt nytildgåede folkepensionister, der er i det første år som pensionist. Det skyldes blandt andet udbredelse af arbejdsmarkedspensioner siden 1990'erne. Kun 13,3 pct. har ingen pensionsformue, mens 9,8 pct. modtager ældrecheck uden modregning i 2018. Blandt personer i deres første år som folkepensionist tilhører 20,8 pct. restgruppen med lav dækningsgrad.

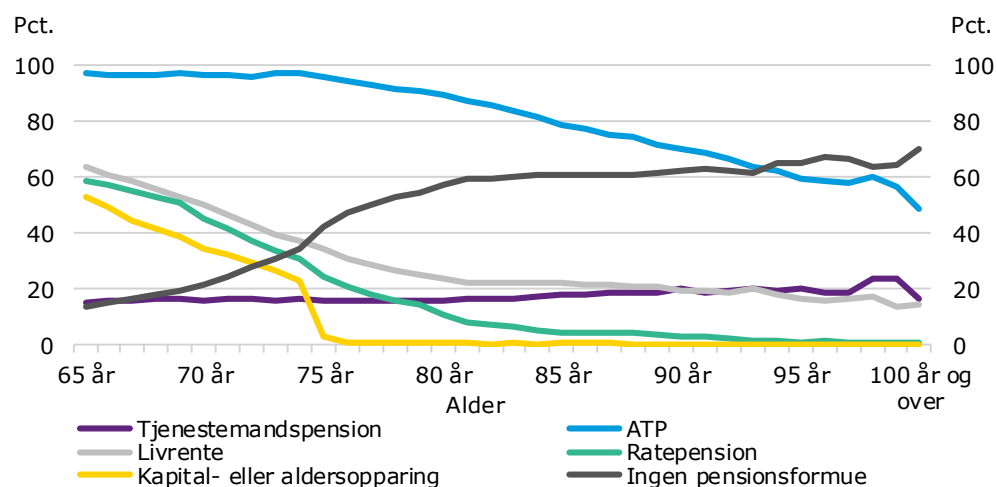
Folkepensionister med lav dækningsgrad kan have betydelige pensionsformuer og samtidig opleve en relativt stor nedgang i indkomst ved pensionering. Derfor er der et meget lille overlap mellem restgruppen med lav dækningsgrad og de to andre restgrupper uden pensionsformue eller fuld ældrecheck. Der er i alt kun 1,6 pct. point ud af 20,8 pct., som tilhører restgruppen med lav dækningsgrad, som også indgår i mindst én af de to andre restgrupper, jf. figur 3.1.

Figur 3.1. Overlap mellem restgrupperne første år som pensionist

Anm.: Procentdelene er andele ud af alle der i 2018 har deres første hele kalenderår som folkepensionister.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

Mange af de nuværende folkepensionister har ikke indbetalt til en obligatorisk arbejdsmarkedspension i hele deres arbejdsliv. Det skyldes, at arbejdsmarkedspensionerne først blev udbredt på LO/DA-området i begyndelsen af 1990'erne. Derfor er der mange folkepensionister i dag, som ikke har en pensionsformue. Det gælder særligt de ældste pensionister. For eksempel stiger andelen uden en pensionsformue fra 14 pct. for en 65-årig til 57 pct. for en 80-årig, jf. figur 3.2.

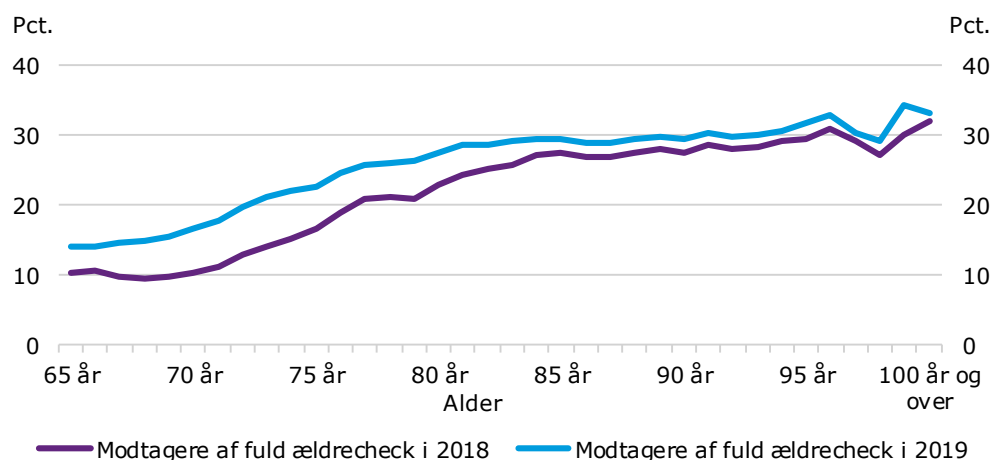
Figur 3.2. Andele med en pensionsformue fordelt på typer og alder

Anm.: Opgørelsen viser, hvor stor en del af pensionisterne i 2018 ved en given alder, som har en pensionsformue i enten en livsvarig pension (ATP, livrente og/eller tjenestemandspension) og en pension med en begrænset udbetalingsperiode (kapitalpension, aldersopparing og/eller ratepension). Andelen med typer af pensionsopparing summer ikke til andelen for alle med en pensionsopparing, da folkepensionisterne godt kan have flere typer af pensionsordninger. Frem til 2019 skulle kapitalpension være udbetalt 15 år efter PBL-alderen, der for den betragtede gruppe typisk var 60 år. I ATP indgår også Lønmodtagernes Dyrtidsfond.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

Mange af de ældre pensionister har også allerede fået udbetalt deres opsparede pension. En ratepension udbetales typisk over 10 til 15 år. Derfor er det de færreste pensionister over 80 år, som har udbetalinger fra en ratepension. Knap 60 af alle 65-årige folkepensionister har en ratepension som 65-årige, mens kun ca. 10 pct. af alle 80-årige har en ratepension. En kapital- eller alderspension kan udbetales i en rate eller over en periode på op til 10 år.

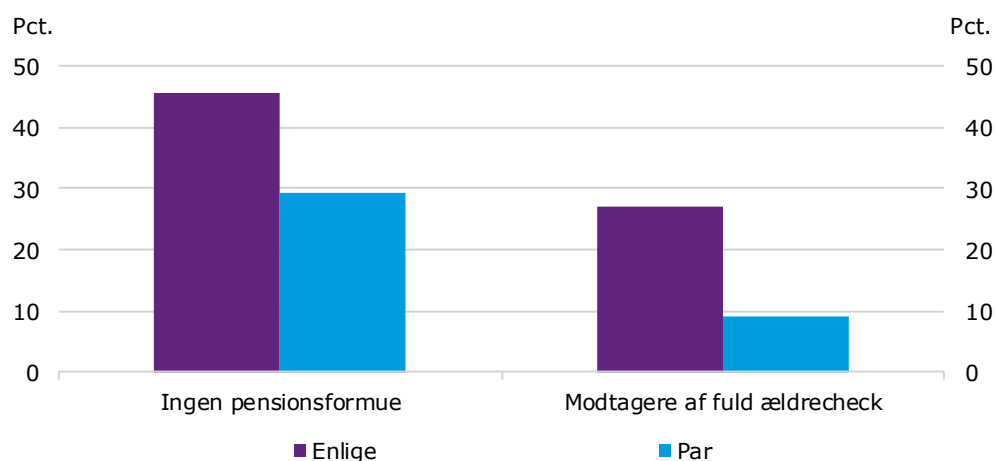
Der er også en større andel af folkepensionister, som modtager fuld ældrecheck, blandt de ældste pensionister. Det bemærkes, at fradragsgænsen for ældrechecken er steget i 2019, hvilket betyder, at der er 4 pct.point flere i 2019, som modtager ældrecheck, jf. figur 3.3.

Figur 3.3. Restgrupperne blandt folkepensionister fordelt på alder

Anm.: Fradragsgrænsen for fuld ældrecheck er steget fra 2018 til 2019. I 2018 skal indkomsten udover folkepension være under 20.500 kr. for enlige og 40.600 kr. for par, mens i 2019 skal indkomsten udover folkepension være under 36.000 kr. for enlige og 71.500 kr. for par, jf. Forsikring & Pension (2018) og Forsikring & Pension (2019).

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

De ældste pensionister er ofte enker eller enkemænd. Samtidig er modregningen i ældrechecken af den likvide formue mere lempelig for enlige. Det berettiger flere enlige til at modtage ældrecheck uden modregning. Blandt enlige pensionister modtager 27 pct. ældrecheck uden modregning, mens kun 9 pct. ægtefæller eller samlevende modtager fuld ældrecheck, jf. figur 3.4.

Figur 3.4. Restgrupperne blandt folkepensionister fordelt på samlevingsstatus

Anm.: Samlevingsstatus er defineret på baggrund af, om de får folkepension efter reglerne som reelt enlige.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

4. Litteraturliste

Bm.dk (2020): bm.dk/ydelser-satser/satser-for-2020/

Borger.dk (2020): borger.dk/kampagnesider/obligatorisk-pensionsordning

DA (2019): I Danmark er de fleste dækket af overenskomst. DA analyse.

Forsikring & Pension (2013): Restgruppen med lav og utilstrækkelig pensionsopsparring. Analyserapport 2013:2. Forsikring & Pension.

Forsikring & Pension (2015): Restgruppen med lav og utilstrækkelig pensionsopsparring i 2013. Analyserapport 2015:5. Forsikring & Pension.

Forsikring & Pension (2018): Sociale ydelser – Hvem, Hvad & Hvornår.

Forsikring & Pension (2019): Sociale ydelser – Hvem, Hvad & Hvornår.

Forsikring & Pension (2020): Sociale ydelser – Hvem, Hvad & Hvornår.

Mincer, J. (1958): Investment in Human Capital and Personal Income Distribution. *Journal of Political Economy*. Vol 66, No. 4, s. 281-302.

Rådet for afkastforventninger (2020): Samfundsforudsætninger for 2. halvår 2020.

Økonomistyrelsen (2018): Aftale om ny regulering af folkepensionen og indførelse af obligatorisk opsparring for overførselsmodtagere. D. 30. november 2018.

Økonomistyrelsen (2020): oes.dk/oekonomi/finanslov-og-udgiftsopfoelgning/indeks/

Analyserapport 2020:5

Stor udbredelse af pensionsordninger giver lille restgruppe

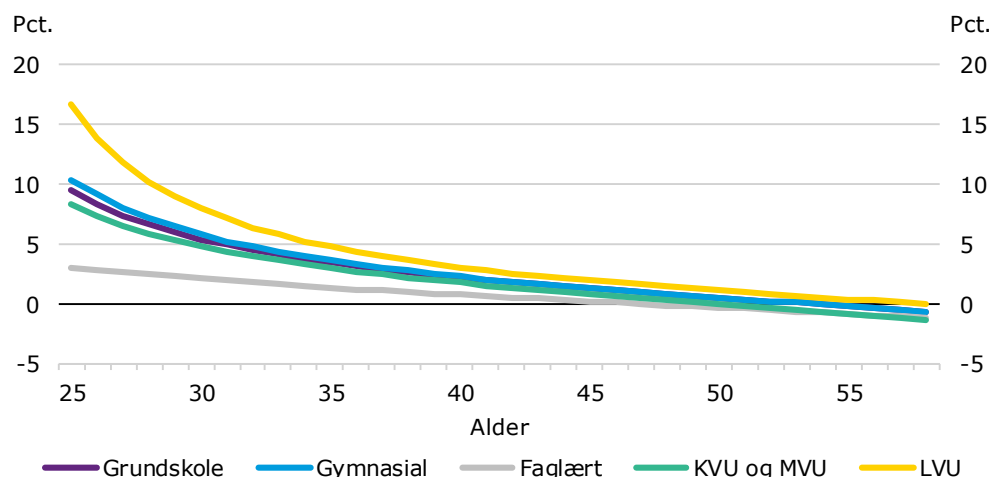
Forsikring & Pension

5. Bilag A

Nedenfor er illustreret grundlaget for de aldersbetingede produktivetskorrektioner, som er beskrevet i boks 2.1

På baggrund af en Mincer-regression er den aldersafhængige produktivitet estimeret for hver uddannelsesgruppe separat. Det giver anledning til estimerede aldersbetingede produktivetsgevinster som vist i figur 5.1.

Figur 5.1. Produktivetsvæksten fordelt på uddannelse og alder

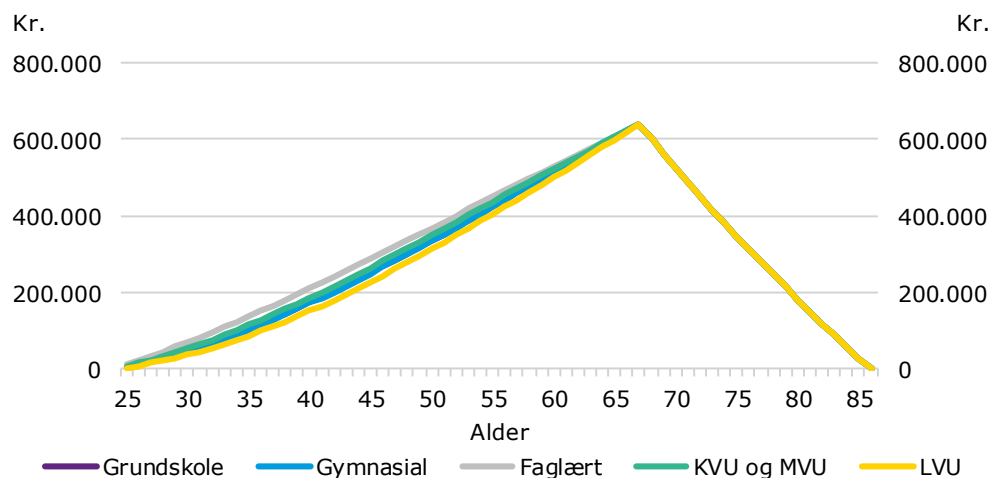

Anm.: Angiver, hvor meget erhvervsindkomsten vil stige udover inflation fordelt på uddannelsesgrupper. For personer med en langvideregående uddannelse vil deres erhvervsindkomst stige med 17 pct. fra 25 til 26 år. Personer uden en erhvervsindkomst indgår også i beregningen med en indkomst på 0 kr.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

Med samme regression som ovenfor bestemmes tilsvarende den maksimale pensionsformue for et given alderstrin, som forventes at give ret til fuld ældrecheck, jf. figur 5.2.

Figur 5.2. Maksimal pensionsformue for at få fuld ældrecheck ved pension fordelt på uddannelse og alder

Anm.: Formuen vises for de 25-55-årige, som antages at gå på pension som 86-årige. Se boks 2.1 for yderligere antagelser.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.